

Lösen kyrka

56.1970, 15.6884

Enligt en gammal legend var en dansk kung en gång på ridtur med sin son här i provinsen Blekinge. Något skrämde hästarna och sonen kämpade för att inte bli avslängd. I desperation bad kungen en snabb bön där han lovade att om sonens liv sparades skulle han som en lösen bygga en kyrka på denna plats.

Kungen blev bönhörd, och höll sitt löfte.

Faktum är att den nuvarande kyrkan är byggd på samma plats som där flera tidigare kyrkor legat. Den första av dessa byggdes förmodligen redan i mitten av 1000-talet. Spår från denna första kyrka finns fortfarande, i form av en stenplatta med runskrift som nu förvaras på Nationalmuseum i Stockholm.

På 1200-talet byggdes en ny kyrka på samma plats. Den kyrkan var sannolikt välbesökt av pilgrimer under medeltiden. I mitten av 1800-talet lät man plocka ner den gamla kyrkan och bygga den nuvarande kyrkan, som alltså är kyrkan nummer tre på samma plats. Delar av den medeltida kyrkan finns fortfarande kvar i östra delen av mittskeppet. Och i sakristian finns tre blyinfattade fönster som också är från den tidigare kyrkan.

Även vissa inredningsdetaljer är från den äldre kyrkan - som den rikt dekorerade predikstolen, snidad av Peder Christensen med den danske kungen Kristian IV's monogram, samt på toppen en liten staty av Johannes Döparen.

Dopfunten i trä, som inte längre används, är från slutet av 1500-talet, och alltså något äldre än predikstolen. Krucifixet ovanför funten är från 1300-talet och kommer troligen från Gotland.

När kyrkan restaurerades i mitten av 1930-talet målade Blekingkonstnären Gunnar Torhamn den praktfulla altarmålningen.

Han har även bland mycket annat dekorerat Högalidskyrkan och Maria Magdalena kyrka i Stockholm, Svenska Margareta kyrkan i Oslo, Svenska kyrkan i Buenos Aires och Lycksele kyrka i Lappland, men även skapat profana målningar som för Stockholms handelskammare, Veterinärhögskolan i Stockholm, Folkets hus och Varmbadhuset i Örebro samt Karlskrona högre allmänna läroverk.

Motivet i Lösen kyrka är hämtat från passionshistorien om Jesu lidande och död. Gunnar Torhamn har även skapat målningen i sakristian som berättar om Kristi återuppståndelse.

Bak i kyrkan på södra väggen finns en dubbelvapen av trä, bestående av amiral Johan von Utfalls och denna hustrus Maria Helena Gjötenstiernas vapensköldar.

Bland många andra inventarier kan nämnas en av ljuskronorna längst bak mot läktaren. Den av ljuskronorna som har sex ljushållare satt ursprungligen i Lyckeby medeltida kyrka, men flyttade hit när den kyrkan rasade samman på 1700-talet på grund av bristande underhåll.

1862 byggde Andreas Åbergh i Edestad kyrkans första orgel, som sedan omändrades 1909 av Åkerman & Lund i Stockholm. På 1930-talet byggdes en ny orgel av A. Mårtenssons Orgelfabrik i Lund, men man lät då behålla den gamla fasaden. Orgeln har senare renoverats flera gånger.

1979 invigdes kororgeln byggd av Johannes Künkel.

Och den äldsta av kyrkans två klockor är gjuten 1582 i Greifswald av Dinnies Droyse. Denna klocka är den äldsta kända av hans bevarade verk. Den större klockan är gjuten i Stockholm 1754.

Källa:

Bok: "Blekinges kyrkor". Lasse Larsson 2010. ISBN 978-91-86560-81-2